C/2024/6554

12.11.2024 г.

P9_TA(2024)0156

Европейски семестър за координация на икономическите политики – 2024 г.

Резолюция на Европейския парламент от 13 март 2024 г. относно Европейския семестър за координация на икономическите политики – 2024 г. (2023/2063(INI))

(C/2024/6554)

Европейският парламент,

— като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), и по-специално член 121, параграф 2 и член 136 от него,

— като взе предвид Протокол № 1 към Договора за Европейския съюз (ДЕС) и ДФЕС относно ролята на националните парламенти в Европейския съюз,

— като взе предвид Протокол № 2 от ДЕС и ДФЕС относно прилагането на принципите на субсидиарност и на пропорционалност,

— като взе предвид Договора за стабилност, координация и управление в икономическия и паричен съюз,

— като взе предвид Парижкото споразумение към Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата и целите за устойчиво развитие,

— като взе предвид Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 година относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки ([1]),

— като взе предвид Регламент (ЕС) № 1177/2011 на Съвета от 8 ноември 2011 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1467/97 за определяне и изясняване на прилагането на процедурата при прекомерен дефицит ([2]),

— като взе предвид Регламент (ЕС) № 1173/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 година за ефективното прилагане на бюджетното наблюдение в еврозоната ([3]),

— като взе предвид Регламент (ЕС) № 1174/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 година относно принудителните мерки за коригиране на прекомерните макроикономически дисбаланси в еврозоната ([4]),

— като взе предвид Регламент (ЕС) № 1175/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики ([5]),

— като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси ([6]),

— като взе предвид Регламент (ЕС) № 472/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. за засилване на икономическото и бюджетно наблюдение над държавите членки в еврозоната, изпитващи или застрашени от сериозни затруднения по отношение на финансовата си стабилност ([7]),

— като взе предвид Регламент (ЕС) № 473/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно общите разпоредби за мониторинг и оценка на проектите за бюджетни планове и за гарантиране на коригирането на прекомерния дефицит на държавите членки в еврозоната ([8]),

([1]) ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 41.
([2]) ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 33.
([3]) ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 1.
([4]) ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 8.
([5]) ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 12.
([6]) ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25.
([7]) ОВ L 140, 27.5.2013 г., стр. 1.
([8]) ОВ L 140, 27.5.2013 г., стр. 11.

— като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост ([9]) (наричан по-нататък „Регламентът за МВУ“),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 4 март 2021 г., озаглавено „План за действие на Европейския стълб на социалните права“ (COM(2021)0102),

— като взе предвид Социалния ангажимент от Порто от 7 май 2021 г. на Съвета, Комисията, Парламента и социалните партньори,

— като взе предвид оценката на Европейския фискален съвет от 28 юни 2023 г. относно подходящата фискална позиция за еврозоната през 2024 г.,

— като взе предвид годишния доклад на Европейския фискален съвет от 4 октомври 2023 г.,

— като взе предвид съобщението на Комисията от 9 ноември 2022 г. относно насоките за реформа на рамката за икономическо управление на ЕС (COM(2022)0583),

— като взе предвид предложението на Комисията от 26 април 2023 г. за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно ефективната координация на икономическите политики и многостранния бюджетен надзор и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета (COM(2023)0240),

— като взе предвид предложението на Комисията от 26 април 2023 г. за регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 1467/97 за определяне и изясняване на прилагането на процедурата при прекомерен дефицит (COM(2023) 0241),

— като взе предвид предложението на Комисията от 26 април 2023 г. за директива на Съвета за изменение на Директива 2011/85/ЕС относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (COM(2023)0242),

— като взе предвид Декларацията от Гранада, приета на 6 октомври 2023 г.,

— като взе предвид съобщението на Комисията от 21 ноември 2023 г., озаглавено „Годишен обзор на устойчивия растеж за 2024 г.“ (COM(2023)0901),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 21 ноември 2023 г., озаглавено „Доклад за механизма за предупреждение за 2024 година“ (COM(2023)0902), и препоръката на Комисията от 21 ноември 2023 г. за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната (COM(2023)0903),

— като взе предвид предложението за съвместен доклад за заетостта от Комисията и Съвета от 21 ноември 2023 г. (COM(2023)0904),

— като взе предвид икономическата прогноза на Комисията от есента на 2023 г., публикувана на 15 ноември 2023 г.,

— като взе предвид член 54 от своя Правилник за дейността,

— като взе предвид становището на комисията по бюджети,

— като взе предвид доклада на комисията по икономически и парични въпроси (A9-0063/2024),

А. като има предвид, че европейският семестър играе съществена роля за координирането на икономическите, бюджетните, структурните и социалните политики и политиките в областта на заетостта, с което се гарантира макроикономическата стабилност на Икономическия и паричен съюз;

Б. като има предвид, че според прогнозата на Комисията от зимата на 2024 г. икономическата активност през 2023 г. се е увеличила само с 0,5 % както в ЕС, така и в еврозоната, в условията на висока инфлация и по-строги условия за финансиране, след силно възстановяване през 2022 г.; като има предвид, че очакваният растеж на БВП е намален до 0,9 % (от 1,3 %) в ЕС и до 0,8 % (от 1,2 %) в еврозоната за 2024 г.; като има предвид, че все още се очаква през 2025 г. икономическата активност да се нарасне с 1,7 % в ЕС и 1,5 % в еврозоната;

([9]) ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17.

В. като има предвид, че пазарът на труда в ЕС продължи да функционира добре през първата половина на 2023 г. въпреки забавянето на икономическия растеж; като има предвид, че според прогнозата на Комисията от есента на 2023 г. обаче недостигът на работна ръка продължава да бъде остър в много сектори и професии, по-специално в областите, свързани с разрастването и прилагането на технологии с нулеви нетни емисии и технологии с ниски емисии; като има предвид, че безработицата достигна рекордно ниско равнище в ЕС като цяло с различия между държавите членки; като има предвид, че по данни на Евростат през декември 2023 г. младежката безработица достигна 14,7 % в ЕС и 14,4 % в еврозоната;

Г. като има предвид, че според прогнозата на Комисията от зимата на 2024 г. се очаква инфлацията да спадне от 6,3 % през 2023 г. до 3,0 % през 2024 г. и до 2,5 % през 2025 г. в ЕС и от 5,4 % през 2023 г. до 2,7 % през 2024 г. и до 2,2 % през 2025 г. в еврозоната; като има предвид, че фискалната политика трябва да подкрепя паричната политика за намаляването на инфлацията и гарантирането на фискалната устойчивост, като същевременно се предоставя достатъчно възможност за допълнителни инвестиции и се подпомага дългосрочният растеж;

Д. като има предвид, че инфлацията засяга по различен начин групите по доходи, а групите с ниски доходи страдат непропорционално; като има предвид, че инфлацията би могла да създаде истинска криза, свързана с разходите за живот, за някои сегменти от населението, като създаде предизвикателства пред социалното сближаване;

Е. като има предвид, че се очаква съотношението на дълга към БВП да спадне до 83,1 % в ЕС за 2023 г.(90,4 % в еврозоната); като има предвид, че се очаква съотношението на дълга към БВП да спадне незначително в ЕС до около 82,7 % през 2024 г. и 82,5 % през 2025 г.; като има предвид, че се очаква съотношението на дълга към БВП в еврозоната да намалее до около 89,7 % през 2024 г. и до 89.5 % през 2025 г.; като има предвид, че равнищата на дълга се различават значително сред отделните държави членки; като има предвид, че високите съотношения на дълга към БВП в съчетание с високите лихвени проценти и несигурната макроикономическа ситуация могат да застрашат дългосрочната устойчивост на дълга и икономическата стабилност;

Ж. като има предвид, че според есенната прогноза на Комисията от 2023 г. дефицитът по консолидирания държавен бюджет в ЕС и еврозоната се очаква да спадне до 3,2 % от БВП през 2023 г. и да намалее допълнително до 2,8 % от БВП през 2024 г. и до 2,7 % през 2025 г.; като има предвид, че общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж бе деактивирана в края на 2023 г.; като има предвид, че Комисията обяви, че ще представи на Съвета предложение да инициира основани на дефицита процедури при прекомерен дефицит през пролетта на 2024 г. въз основа на данните за резултатите за 2023 г. в съответствие с действащите правни разпоредби;

З. като има предвид, че през 2023 г. и 2024 г. се очаква съвкупната фискална позиция да бъде рестриктивна с 0,5 % от БВП и през двете години основно поради почти пълната отмяна на свързаните с кризата мерки в енергетиката;

И. като има предвид, че бързият, решителен и координиран политически отговор позволи на икономиката на ЕС да се възстанови и да се справи със социално-икономическите последици от пандемията от COVID-19 и агресивната война на Русия срещу Украйна и да прокара пътя си в произтичащата от нея енергийна криза; като има предвид, че икономиката отбеляза забавяне през 2023 г.; като има предвид, че перспективите остават белязани от голяма несигурност и рискове, свързани с развитието на продължаващата агресивна война на Русия срещу Украйна и конфликта в Близкия изток;

Й. като има предвид, че тези разрушителни геополитически събития изведоха на преден план необходимостта Европейският съюз да укрепи допълнително своята отворена стратегическа автономност и да запази конкурентоспособността си на световния пазар, като същевременно гарантира, че никой не е пренебрегнат;

К. като има предвид, че финансирането от ЕС допринесе за макроикономическата мощ на равнището на ЕС и повишава вътрешната и външната устойчивост на ЕС във времена на криза, като същевременно подкрепя държавите членки при финансирането на необходимите инвестиции в приоритетите на ЕС за справяне с настоящите и бъдещите предизвикателства;

Л. като има предвид, че след значително свързана с кризата разширяване между 2020 г. и 2022 г. фискалната позиция в еврозоната се очаква да бъде рестриктивна през 2023 г. и 2024 г.; като има предвид, че фискалната позиция следва да остане гъвкава в условията на голяма несигурност;

М. като има предвид, че нетните публични инвестиции като процент от БВП спаднаха рязко в ЕС след финансовата криза в резултат на пандемията от COVID-19, като в някои случаи достигнаха отрицателни равнища; като има предвид, че това съотношение все още не се е възстановило напълно; като има предвид, че успехът на неутралните по отношение на климата политики и цифровата трансформация се основават на общ европейски подход и изискват мерки както на равнището на ЕС, така и на равнището на държавите членки; като има предвид, че бъдещата устойчивост на ЕС е тясно свързана с увеличаването на публичните и частните инвестиции за устойчив растеж и амбициозна програма за структурни реформи; като има предвид, че е задължително да се удовлетвори потребността от своевременна стратегия за гарантиране на подходящи равнища на публичните инвестиции след изтичането на срока на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) през 2026 г.; като има предвид, че постигането на целите на Европейския зелен пакт и на Парижкото споразумение изисква значителни публични и частни инвестиции;

Н. като има предвид, че държавите членки трябва да разполагат с необходимите механизми за контрол и одит, за да се гарантира зачитането на принципите на правовата държава и да се защитават финансовите интереси на ЕС, и по-специално да се предотвратяват измамите, корупцията и конфликтите на интереси и да се осигури прозрачност; като има предвид, че е от значение държавите членки да изпълнят съответните способстващи специфични за всяка държава препоръки (СДП) в това отношение;

Икономически перспективи за ЕС

1. изразява загриженост относно икономическата ситуация, продължаващата несигурност, слабия растеж, конкурентоспособност и производителност в ЕС; отбелязва със загриженост непрекъснатото въздействие на цените на енергията и инфлацията върху покупателната способност на домакинствата, което води до повишен риск от бедност, включително енергийна бедност, за много европейци, и върху способността на дружествата от ЕС да постигат добри резултати, включително малките и средните предприятия (МСП); призовава държавите членки да предприемат по-нататъшни стъпки за преодоляване на тези трудности и да приложат целенасочени мерки за гарантиране на лоялната конкуренция на единния пазар и реагиране на продължаващия инфлационен натиск;

2. отбелязва, че много от държавите членки са засегнати от структурни предизвикателства, които възпрепятстват потенциала им за растеж; подчертава, че справянето със структурните предизвикателства е от решаващо значение за устойчивото възстановяване и непрекъснатия растеж и че провеждането на реформи за преодоляване на структурните уязвимости е от ключово значение не само за подобряване на способността за устояване и справяне със съществуващите предизвикателства, но и за осъществяване на двойния преход по устойчив и справедлив начин; подчертава, че амбициозните структурни реформи продължават да бъдат от съществено значение за укрепване на икономическата база на ЕС, за насърчаване на създаването на предприятия и предприемачеството и за укрепване на конкурентоспособността, производителността и цялостния потенциал за растеж на ЕС;

3. подчертава, че липсата на публични и частни инвестиции в някои държави членки възпрепятства потенциала за социално балансиран и устойчив растеж; счита, че предвидимите правила, еднаквите условия на конкуренция и намалените разходи за спазване на правилата са основни фактори за привличането на инвестиции; подчертава, че тези инвестиции са от решаващо значение за способността на ЕС да се справи със съществуващите предизвикателства, включително справедливия екологичен и цифров преход, както и че те ще повишат неговата устойчивост и дългосрочна конкурентоспособност по време на предстоящите предизвикателства; счита, че тези инвестиции следва да бъдат придружени от реформи за повишаване на растежа и устойчивостта; обръща внимание на инвестициите във възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност, които са необходими, наред с другото, за да стане ЕС независим от вносните изкопаеми горива и да се ограничи инфлацията, дължаща се на цените на енергията; отбелязва рестриктивната фискална позиция, очаквана през 2023 г. и 2024 г.; подчертава, че рестриктивният подход не би следвало да бъде за сметка на инвестициите, които следва да бъдат увеличени в целия Съюз;

4. изтъква, че допълнителното задълбочаване на единния пазар и премахването на пречките пред инвестициите, включително чрез реформи, с които се рационализират и цифровизират планирането, издаването на разрешения и други административни процедури, би спомогнало за стимулиране на частните инвестиции; отново подчертава, че промишлената политика, както и задълбочените и интегрирани капиталови пазари на ЕС и иновациите, също могат да дадат своя принос чрез подкрепа на инвестициите, запазване на конкурентоспособността на ЕС в световен мащаб и смекчаване на рискове, свързани с прекомерната зависимост от ограничен брой държави извън ЕС за ключови технологии, суровини и промишлени ресурси;

5. приканва държавите членки да провеждат прегледи на разходите като редовна част от (много)годишната бюджетна процедура, което би помогнало за подобряване на ефективността и качеството на публичните разходи; подкрепя препоръката на Комисията в Годишния обзор на устойчивия растеж за 2024 г., държавите членки да отменят възможно най-скоро свързаните с кризата мерки и във възможно най-кратък срок постепенно да премахнат субсидиите за изкопаеми горива; подчертава, че както приходите, така и разходите на правителствата са от съществено значение, за да се гарантира устойчивостта на публичните финанси; призовава държавите членки да предприемат действия за справяне с данъчните измами, избягването на данъци, отклонението от данъчно облагане и изпирането на пари; приветства в това отношение споразумението относно пакета за борба с изпирането на пари;

6. подкрепя оценката на Комисията, че рисковете, свързани с големия дълг и различията в цените, остават актуални, по-специално в държави членки, в които за обслужването на дълга са необходими големи предоговаряния на погасяването на дълга или където частният сектор е изправен пред рязко увеличение на лихвените плащания;

7. призовава държавите членки в еврозоната да проучат всички средства за приключване на преразглеждането на Договора за европейския механизъм за стабилност, така че да бъде въведен общият предпазен механизъм към Единния фонд за преструктуриране, което би засилило допълнително устойчивостта на еврозоната;

Европейският семестър и МВУ

8. припомня, че Европейският семестър е установената рамка за координиране на бюджетните, икономическите и социалните политики и политиките по заетостта в целия Съюз в съответствие с Договорите, включително Европейския стълб на социалните права, като по този начин се гарантира неговата макроикономическа стабилност, устойчивата конвергенция на икономическите показатели на държавите членки и социалното сближаване в ЕС; призовава за по-голяма национална ангажираност с Европейския семестър от страна на държавите членки, например чрез техните местни и регионални органи; отбелязва, че промишленият план на Зеления пакт от 2023 г. е част от стратегията на ЕС за растеж;

9. споделя становището, че специфичните за всяка държава препоръки за 2024 г. трябва да бъдат съсредоточени върху специфични критерии; подчертава, че те трябва също така да служат за насърчаване на стабилен и приобщаващ икономически растеж, повишаване на конкурентоспособността и макроикономическата стабилност, насърчаване на екологичния и цифровия преход и гарантиране на социална справедливост и справедливост между поколенията; отчита различията по отношение на националните прогнози за ръста на БВП, инфлацията, безработицата, баланса на сектор „Държавно управление“, брутния публичен дълг и баланса по текущата сметка и отбелязва, че те показват необходимостта от гъвкави подходи, основани на конкретната реална ситуация във всяка една държава членка; във връзка с това призовава Комисията да обвърже по-тясно специфичните за всяка държава препоръки със съответните доклади по държави; призовава за ефективно наблюдение на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки и съответните реформи, както и на напредъка във връзка с намаляването на установения недостиг на инвестиции; подчертава, че специфичните за всяка държава препоръки трябва да вземат предвид социалната уязвимост и безработицата; отбелязва намаляващия брой на специфичните за всяка държава препоръки в социалната област въз основа на набора от социални показатели;

10. приветства гъвкавостта при адаптирането на МВУ, например в контекста на REPowerEU, въз основа на поуките, извлечени от неговото прилагане; подчертава, че ключовите етапи и целите в националните планове за възстановяване следва да бъдат в съответствие със специфичните за всяка държава препоръки и че държавите членки следва да разгледат поне значителна част от специфичните за всяка държава препоръки като част от своите национални планове за възстановяване и устойчивост; подчертава успеха на МВУ; припомня, че успехът и ефективността на финансираните проекти ще се измерват чрез тяхното въздействие върху икономиката и заетостта, и призовава за бързо, прозрачно и ефективно изпълнение на тези проекти; подчертава във връзка с това, че спазването на Регламента за МВУ и правилното прилагане са от решаващо значение за надеждността на МВУ;

11. отбелязва ролята на МВУ за преодоляване на глобалните предизвикателства, произтичащи от екологичния преход и цифровата трансформация на икономиката; подчертава, че реформите и инвестициите в рамките на плановете за възстановяване и устойчивост допринасят за целите на Регламента за МВУ в областта на климата и зачитат принципа за ненанасяне на значителни вреди; призовава държавите членки да извлекат максимални ползи от тази възможност и да използват МВУ за трансформиране на своите икономики и повишаване на тяхната по-конкурентоспособност; припомня, че е важно да се провери дали средствата достигат до реалната икономика и МСП, и подчертава значението на отчетността и прозрачността за органите, които получават финансиране от ЕС;

12. подчертава значението на частните и публичните инвестиции в контекста на икономическото възстановяване и управлението на двойния преход; припомня, че МВУ не замества специфичната роля на националните публични инвестиции; отново изтъква необходимостта от гарантиране на качество, прозрачност и отчетност на публичните инвестиции и националните стратегии за постигане на съответствие с целите на двойния преход; подчертава, че тези национални стратегии за двойния преход следва да допълват МВУ и други европейски инвестиционни инструменти;

13. подкрепя рационализирането на програмите на политиката на сближаване на ЕС с нуждите от инвестиции, установени в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост и в специфичните за всяка държава препоръки; припомня, че политиката на сближаване служи на по-широк набор от цели от МВУ и може да допълва мерките, договорени в рамките на МВУ; призовава участието на заинтересованите страни, включително от страна на социалните партньори, организациите на гражданското общество и стопанския сектор, да бъде включено по съпоставим начин в изготвянето и изпълнението на националните планове за възстановяване и устойчивост, както и за програмите на политиката на сближаване;

14. подчертава, че координацията между съответните органи, включително между националните правителства и регионалните и местните органи, е от съществено значение за управлението на МВУ и за преодоляването на административните пречки и бюрокрацията;

15. отбелязва предварителното политическо споразумение, постигнато между съзаконодателите на 10 февруари 2024 г. относно реформата на рамката за икономическо управление на ЕС, което има за цел да гарантира ефективната координация на икономическите политики и устойчивата конвергенция на икономическите и социалните показатели на държавите членки;

16. приветства поуките, извлечени от решенията за проектиране за управлението на МВУ; отбелязва, че реформата на рамката за икономическо управление не предоставя механизми на ЕС за финансови стимули за подкрепа и насърчаване на реформите на националните политики и инвестиции; подчертава, че осигуряването на необходимото равнище на публични инвестиции е от решаващо значение за постигането на основните цели на реформата на рамката за икономическо управление и за откликването на настоящите и бъдещите приоритети на Съюза. изразява загриженост, че някои държави членки няма да имат финансовия капацитет сами да финансират справедливия екологичен и цифров преход;

17. подчертава ролята на Европейския парламент в рамката на ЕС за икономическо управление и се застъпва за по-голяма ангажираност на Европейския парламент в Европейския семестър, като същевременно се зачитат изцяло правомощията, установени от Договорите; отчита диалога между Комисията и държавите членки във връзка с техните индивидуални структурни планове във фискалната област; подчертава необходимостта всички държави членки да бъдат третирани еднакво; подчертава, че увеличаването на дискреционните правомощия на Комисията в процеса на разработване на средносрочните структурни планове във фискалната област трябва да бъде придружено от по-голямо спазване на правилата под контрола на Европейския фискален съвет, както и от повишена отчетност и увеличаване на потока от информация към Европейския парламент; признава, че икономическият диалог като част от Европейския семестър полага полезна основа за отчетност; счита, че правилната отчетност би изисквала Европейският парламент да разполага с инструменти, които да му позволяват да налага последици въз основа на своята оценка на изпълнението на европейския семестър в съответствие с Договорите;

° ° °

18. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и на Комисията.